SKATTENYTT

Officiellt organ för Taxeringsnämndsordförandenas Riksförbund

Nr 9 1964 **Årg. 14**

DISTRIBUTÖR AV
MEDDELANDEN FRÅN RIKSSKATTENÄMNDEN

Nytt skattesystem

Av docent Dag Helmers

Allmänna skatteberedningen har den 10 juni 1964 avlämnat sitt första betänkande "Nytt skattesystem", vilket omfattar fysiska personers inkomst- och förmögenhetsskatt, socialförsäkringarnas finansiering samt den indirekta beskattningen. Utanför beredningens uppdrag faller sådana skatter som arvs- och gåvoskatten samt speciella indirekta skatter d v s skatter på sprit och tobak ävensom motorfordonsbeskattningen. Av de arbetsuppgifter som ålagts beredningen kvarstår utredningen av nettovinstbeskattningen av företagen samt en definitiv källskatt. Beredningens nu framförda förslag till justering av förmögenhetsskatten är att betrakta såsom provisoriskt och beredningen kommer att fortsätta med sitt arbete på detta område.

Skatteberedningen är den första utredning i Sverige, som haft att pröva både den direkta och den indirekta beskattningen, samtidigt som folkpensionens finansiering gjorts till föremål för utredning. Tidigare kommittéer har endast sysslat med delar av detta komplex. Sålunda var 1949 års skattekommitté begränsad till fysiska personers inkomst- och förmögenhetsbeskattning. Den indirekta beskattningen utreddes under 50-talet av en särskild kommitté. Folkpensioneringen och sjukvårdsförsäkringens finansiering har utredningsmässigt sett också behandlats isolerat. Betydelsen av den samlade översynen framträder med särskild styrka mot bakgrund av de förändrade inkomstförhållandena samt de väntade mycket stora ökningarna av socialförsäkringskostnaderna.

Beredningen, som består av två avdelningar, skattesystemutredningen och företagsskatteutredningen, har i det nu framlagda betänkandet gemensamt tagit ställning till socialförsäkringarnas finansiering samt den indirekta skattens utformning. Skattesystemutredningen har en-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52

samt haft att syssla med fysiska personers inkomst- och förmögenhetsbeskattning. Å andra sidan har ledamöternas ställningstaganden skett med beaktande av förslagen i deras helhet. Betänkandet kan sålunda rubriceras som ett "skattepaket". Denna enighet, vilken endast bryts av en ledamot, är betydelsefull, eftersom den visar att problemet med skattesystemets struktur och tekniska utformning kan göras till föremål för en saklig diskussion. Det bör i sammanhanget erinras om att skatteberedningen icke haft att ta ställning till det totala skattetrycket utan endast till skattefördelningen. Skatteberedningens ledamöter representerar de demokratiska partierna, de större näringsorganisationerna och löntagarorganisationerna. Därutöver har bl a Finansdepartementet varit representerat.

Av den pressdebatt, som hittills förekommit, torde kunna avläsas att de delar av beredningens förslag, som mest kommer att diskuteras, gäller familjebeskattningens utformning. Dagstidningarnas ledarskribenter synes i stort sett godkänna förslagen i vad de avser socialförsäkringarnas finansiering och den indirekta beskattningens anordnande.

Beredningen har som redan nämnts haft till uppgift att med bibehållande av det nuvarande skattetrycket söka tekniska lösningar av skatte- och avgiftsstrukturen d v s valet av skatte- och avgiftsformer samt deras inbördes avvägning. Häri ligger även ett ställningstagande till skatte- och avgiftsfördelningen mellan olika grupper skattskyldiga. Beredningens förslag, som avses skola träda i kraft successivt under en femårsperiod, 1966—70, har baserats på en bedömning av de omprövade skatternas och avgifternas avkastning år 1970. Denna avkastning uppskattas till 18.340 milj. kr. Vid denna beräkning har beredningen avräknat inflationseffekterna och sålunda icke tillfört statsverket avkastningen av inkomstskatten till den del den härleds från penningvärdeförsämring. Beredningen har därvid för perioden 1966—70 räknat med en årlig levnadskostnadsstegring av 2 % och en realinkomstförbättring av 3 %. Skulle antagandet om inflationen visa sig alltför försiktigt, har beredningen uttalat att de framlagda skatteskalorna bör jämkas i enlighet därmed. För tiden därefter förordas indexreglerade ortsavdrag och skatteskalor.

Ser man till den omfördelning beredningen föreslår innebär denna år 1970 följande. Den statliga inkomstskatten sänkes med 2.100 milj. kr, förmögenhetsskatten sänkes med 70 milj. kr, den indirekta beskattningen ökas med 2.410 milj. kr och i socialförsäkringsavgifter uppbäres ytterligare 900 milj. kr. Om hänsyn tas till *samtliga* avgifter och skatter, innebär omfördelningen uttryckt i procent, att de direkta skatternas andel sjunker med sex enheter till 46,4 %, de indirekta skatternas andel stiger från 30,2 till 34,5 %, socialavgifternas andel stiger med 1½ procentenhet till 19,1 %.

En allmän målsättning för beredningen har varit att öka stödet åt barnfamiljerna, vilka enligt förslaget tillföres ytterligare 1.000 milj. kr. Folkpensionärerna föreslås skola kompenseras för den höjda indirekta beskattningen.

Socialförsäkringarnas finansiering

Beredningen har ej ingått på finansieringen av ATP och ej heller på finansieringen av yrkesskade- och arbetslöshetsförsäkringarna. Ej heller har beredningen

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52

sysslat med sjukpenningförsäkringen till förvärvsarbetande. Det förslag till arbetsgivaravgiftsfinansiering för anställda, som beredningen förordar, gäller folkpensioneringen frånsett kommunbidragen samt sjukvårdsförsäkringen och försäkringen för sjukpenning till icke förvärvsarbetande gifta kvinnor (den s k hemmafruförsäkringen). Sist behandlade förmåner benämner beredningen grundförmåner.

För bedömningen av olika finansieringsalternativ är kostnadsutvecklingen av stor betydelse. Enligt beredningens beräkningar kommer de totala kostnaderna för folkpension, tilläggspension och sjukförsäkring att stiga från 8.442 milj. kr år 1964 till 14.081 milj. kr år 1970. Kostnaderna enbart för folkpensioneringen stiger under de angivna åren med 48 %.

Teoretiskt kan finansieringen av de omprövade socialförsäkringarna tänkas ske antingen genom skattefinansiering eller avgiftsfinansiering. Givetvis kan liksom hittills också finansieringen ordnas med såväl skatter som avgifter. En ren skattefinansiering har beredningen avvisat under åberopande av både principiella och praktiska skäl. En skattefinansiering skulle innebära att ett belopp av närmare 2½ miljard kr år 1970 skulle uttas genom ytterligare skatter. En sådan skattehöjning skulle, därest inkomstskatten valdes, medföra en utomordentlig skärpning av progressionen och sålunda stå i direkt strid mot beredningens principiella uppfattning att sänka inkomstskatten. Skulle man välja en indirekt skatt för finansieringen, skulle även denna behöva höjas väsentligt utöver nuvarande nivå.

Beredningen har efter ingående överväganden ansett sig böra förorda en blandad skatte- och avgiftsfinansiering. Med utgångspunkt från en hälftenfördelning mellan finansieringskällorna har beredningen vid val av avgiftsteknik funnit att en egenavgift skulle bli så hög att beredningens allmänna målsättning om begränsning av inkomstskatten skulle omöjliggöras. Beredningen har därför prövat en arbetsgivaravgiftsfinansiering. Tekniska skäl kan anföras för en dylik, om den nämligen samordnas med uttaget av ATP-avgiften. Beredningen har vidare konstaterat att vid löneförhandlingar nuvarande arbetsgivaravgift till ATP beaktas och uppfattas som en kollektiv avgift. En arbetsgivaravgift för folkpension och sjukvårdsförsäkring kan därför antas i varje fall på sikt övervältras på löntagarna som en proportionell avgift på den totala lönesumman. Beredningen har även beaktat internationella aspekter och funnit att Sverige med sitt nuvarande finansieringssätt har svårt att gå in i ett internationellt konventionssystem., enligt vilket socialförsäkring anses intjänad oavsett var intjänandet skett och var vederbörande vid försäkringens utbetalande befinner sig. Med hänsyn till arbetskraftens ökade internationella rörlighet och de bindningar som Sverige kan förväntas komma att biträda är en arbetsgivaravgiftsfinansiering att föredraga.

Beredningen har stannat för en arbetsgivaravgiftsfinansiering av följande konstruktion, vilken lättast åskådliggöres om även uttaget av ATP-avgift medräknas. När systemet har kommit i full funktion skall på löner och lönedelar upp till 7½ gånger basbeloppet uttas en avgift, som är 2 % högre än den vid varje tidpunkt gällande ATP-avgiften. Den sistnämnda avgiften beräknar beredningen år 1970 skola uppgå till 10 %. Totalt skulle sålunda avgifter uttas år 1970 med 12 % från bot-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52

ten på nyss angivna löner och lönedelar. Den del av avgiften, som faller på basbeloppet, ävensom avkastningen av de nämnda 2 % tillföres folkpensioneringen och sjukvårdsförsäkringen. Denna teknik medför en något större avkastning än en utbyggnad av nuvarande system. Detta extra belopp använder beredningen för att sänka den direkta beskattningen. För egna företagare utgår i stället en egenavgift för grundförmånerna. För att emellertid beakta den bristande betalningsförmågan för de lägre inkomsttagarna har en avtrappning föreslagits, som innebär att avgiften inte skall överstiga 10 % av den beskattningsbara inkomsten. Den högsta avgiften blir 1.350 kr.

Som nedan närmare kommer att beskrivas är det icke möjligt att införa en dylik arbetsgivaravgift i ett steg. Beredningen har i stället föreslagit ett successivt införande av avgiften, dock med tyngdpunkten lagd på första året, d v s år 1966. Härigenom möjliggöres ett slopande på en gång av den nuvarande folkpensionsavgiften samt sjukvårdsavgiften.

Fysiska personers inkomstbeskattning

Ett grundläggande faktum för beredningens ställningstaganden i skilda hänseenden är situationen för de lägre inkomsttagarna. Beredningen har låtit verkställa ingående analyser av de lägre inkomsttagarnas situation. Därav framgår att denna är väsentligt förändrad i jämförelse med läget när tidigare skatteutredningar sysslat med fördelningsproblemet. Belysande är att medelinkomsten för äkta makar i reellt penningvärde kan beräknas bli fördubblad från år 1948 till år 1970. Medelinkomsten för dessa stiger nämligen från 7.300 till 14.600 kr i fast penningvärde. Den nominella inkomsten fyrdubblas under samma tid. Av de gjorda utredningarna framgår att de lägre inkomsttagarna, som haft arbete hela året, är en mycket begränsad grupp. Beredningen har gjort den bedömningen att med hänsyn till socialpolitiska åtgärder samma vikt inte vid skattesystemets allmänna konstruktion behöver tillmätas de lägsta inkomsttagarnas läge som vid tidigare ställningstaganden.

Med hänsyn till den väntade inkomstutvecklingen för fysiska personer har beredningen stannat för att föreslå endast en begränsad höjning av ortsavdraget, en höjning till 6.000 kr för gifta och till 3.000 kr för ogifta.

I en reservation av löntagarrepresentanterna förordas en lägre höjning av ortsavdraget. Man kan sålunda konstatera att beredningen anser att ortsavdraget — eller som beredningen kallar det grundavdraget — numera har en annan uppgift i inkomstskatten än tidigare.

Vad gäller progressionen har det stått klart för beredningen att den s k skattepuckeln, d v s den kraftiga progressionsskärpningen för lägre och medelstora inkomster bör elimineras. Beredningens förslag innebär därför bl a en breddning av det s k proportionella skiktet. De föreslagna skalorna har följande utseende.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52

Tabell utvisande föreslagna inkomstskatteskalor i jämförelse med gällande skalor

Gifta				Ogifta			
Beskattningsbar inkomst 1.000 kr	Nuvarande skala %	Föreslagen skala %	Skillnad kol. —3 kol. 2	Beskattningsbar inkomst 1.000 kr	Nuvarande skala %	Föreslagen skala %	Skillnad kol. 7— kol. 6
1	2	3	4	5	6	7	8
— 12	10	10	—	— 6	10	10	—
12— 16	20	10	—10	6— 8	20	10	—10
16— 18	30	16	—14	8— 9	20	16	— 4
18— 20	30	16	—14	9— 10	25	16	— 9
20— 24	38	22	—16	10— 12	25	22	— 3
24— 30	38	28	—10	12— 15	30	28	— 2
30— 32	43	28	—15	15— 16	30	28	— 2
32— 40	43	34	— 9	16— 20	36	34	— 2
40— 60	48	40	— 8	20— 30	41	39	— 2
60— 80	54	46	— 8	30— 40	45	44	— 1
80—100	54	46	— 8	40— 50	49	44	— 5
100—120	59	52	— 7	50— 60	49	49	—
120—150	59	52	— 7	60— 75	54	49	— 5
150—200	65	58	— 7	75—100	54	54	—
200—250	65	58	— 7	100—125	59	54	— 5
250—300	65	65	—	125—150	59	59	—
300—400	65	65	—	150—200	65	59	— 6
400—	65	65	—	200—	65	65	—

Genom skatteskalornas konstruktion beräknas att år 1970 50 procent av alla gifta och 57 procent av alla ensamstående kommer att erlägga en proportionell inkomstskatt. Det kan anmärkas att år 1953 motsvarande procentsatser utgjordes av 75 resp. 68. Anledningen till denna förskjutning är givetvis det förändrade inkomstläget. Marginalbeskattningarna blir trots vidtagna justeringar av skatteskalorna begränsade.

Tudelningen har genomförts att omfatta väsentligt högre inkomster än enligt nuvarande system. Gränsen går enligt förslaget vid en beskattningsbar inkomst av 40.000 kronor mot nuvarande 16.000 kr. Med denna konstruktion reduceras antalet fall med s k negativ sambeskattningseffekt mycket starkt.

Rätten till förvärvsavdrag har begränsats till kvinnor med hemmavarande barn. Avdraget skall enligt förslaget, därest vederbörande har inkomst av anställning eller egen rörelse, beräknas till 25 procent av inkomsten upp till 16.000 kronor. Maximiavdraget blir alltså 4.000 kronor. Det bör dock anmärkas att avdrag alltid medges med 1.000 kronor, därest inkomsten därtill förslår. Gift kvinna som arbetar i mannens jordbruk eller rörelse erhåller avdrag med värdet av arbetsinsatsen, dock högst 1.000 kronor.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52

Förmögenhetsskatten

Skatteberedningen har inte haft möjligheter att närmare utreda de tekniska problemen inom förmögenhetsskatten utan begränsat sina förslag i förevarande betänkande till en höjning av skattepliktsgränsen till 125.000 kronor. Skatteskalan har i samband därmed jämkats.

Förmögenhet 1.000 kr	Skattesats Gällande skala	Föreslagen skala
80— 100	5	0
100— 125	8	0
125— 150	8	7
150— 200	10	7
200— 400	13	10
400—1.000	16	14
1.000—	18	18

Den indirekta beskattningen

Som inledningsvis anförts förordar skatteberedningen en omfördelning och därmed ett ökat uttag av indirekt skatt. Enligt beredningens beräkningar skall den indirekta beskattningen avkasta drygt 8 miljarder kronor år 1970. Det är uppenbart att en så hög avkastning endast kan erhållas av en generell indirekt skatt och beredningen har systematiskt prövat olika skatteformer.

Redan under 50-talet framträdde en stark opinion till förmån för att slopa punktskatterna och utredningsförslag därom framlades även. Riksdagen har också nyligen gjort ett principiellt uttalande för punktskatternas avveckling. De skatter det här är fråga om utgöres av den särskilda varuskatten, försäljningsskatten, pälsvaruskatten samt läskedrycksskatten inklusive skatt å lättöl. Vad energiskatten beträffar har denna infogats i beredningens förslag till mervärdeskatt på så sätt att bränslen och elenergi ingår i det skattepliktiga varuområdet. Beredningen har enhälligt förordat en avveckling av de nämnda punktskatterna.

För beredningen har det framstått som angeläget att samordna den direkta beskattnnigen av fysiska personers inkomst med den indirekta beskattningen. Från denna synpunkt är det naturligt att beredningen eftersträvat en likformig konsumtionsbeskattning som drabbar varor och tjänster i en given relation till priset. Uppfyller en indirekt skatt icke detta krav på en likformig belastning omöjliggöres den önskvärda samordningen med andra ord det låter sig icke göra att beräkna hur stor skattebelastning som faller på olika inkomsttagarkategorier. Denna principiella ståndpunkt föranleder bl a ett avvisande av en bruttoomsättningsskatt, vars avkastning visserligen är stor men vars belastning är olikformig och ständigt underkastad förändringar. Även från företagsbeskattningssynpunkt har bruttoomsättningsskatten avvisats, eftersom denna har klart negativa verkningar på konkurrensförhållandena.

Nuvarande indirekta skattesystem, i vad detsamma avser den allmänna varuskatten och energiskatten, medför ojämnheter och konkurrenssnedvridningar. Detta förhållande kan enklast åskådliggöras med en beskrivning av den nuvarande beskattningen och den internationella handeln. För närvarande belastas de svenska exportvarorna av den allmänna varuskatten på investeringar m m samt energiskatten på bränsle och elkraft. Någon restitution av denna skattebelastning sker ej vid export och någon utjämningsskatt motsvarande denna belastning uttas ej vid import med andra ord de svenska exportvarorna är i ett sämre konkurrensläge än t ex engelska, franska och västtyska exportvaror.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52

På samma sätt gynnas de utländska varorna vid import till Sverige. Skatteberedningen, som haft utgångspunkten att kraftigt öka den indirekta beskattningen, har därför funnit att det föreslagna skatteuttaget icke kan ske genom en höjning av den allmänna varuskatten och energiskatten. Olägenheterna skulle bli alltför stora och ett mycket komplicerat restitutionssystem skulle erfordras för att undvika konkurrenssnedvridningar.

För beredningen har det framstått som önskvärt att den indirekta skatten icke skall ges sådan utformning att den medför konkurrenssnedvridningar mellan icke integrerade företag och integrerade. All internationell erfarenhet visar, att bruttoomsättningsskatten gynnar integrerade företag och därmed missgynnas nystartade företag, underleverantörssystem samt företagsspecialisering.

Sammanfattningsvis kan konstateras att ett matematiskt samband råder mellan en generell indirekt skatts likformiga konsumtionsbelastning och skattens neutralitet i fråga om internationell handel såvensom i fråga om skilda företagstyper. Mervärdeskatten har dessa egenskaper om den ges en konsekvent utformning.

Skatteberedningen har utöver sin granskning av den allmänna varuskatten och dess möjligheter även granskat andra skatteformer såsom t ex grossistskatten. Det är uppenbart att de skäl som föranledde grossistskattens avvisande år 1959 älltjämt är bärande. Olägenheterna med en indirekt skatt, som stannar i grossistledet, blir än mer markerade vid ett högt skatteuttag. Att ett system med punktskatter är icke blott tekniskt olämpligt utan även till sina verkningar icke godtagbart har redan tidigare svenska utredningar konstaterat. En engelsk utredning, som publicerades i våras, pekar på möjligheten av punktskatter, men det bör ihågkommas att utgångspunkten icke varit en önskan att åstadkomma en generell indirekt beskattning. Den nuvarande engelska purchase tax är en till vissa varor begränsad skatt, som är helt otjänlig för en generell beskattning. Med engelsmännens speciella syn på den indirekta beskattningen är det därför naturligt att den engelska utredningen i fråga om generell indirekt beskattning blivit torftig.

Även konjunkturpolitiska skäl kan anföras för en mervärdeskatt. Skatteberedningen har i och för sig icke sysslat med förutsättningarna för skatternas utnyttjande som konjunkturpolitiskt medel men har rent tekniskt analyserat olika generella indirekta skatters användbarhet i sådant hänseende. Den nuvarande allmänna varuskatten har starkt kritiserats, eftersom den i tekniskt hänseende binder samman belastningen på konsumtion och investering. Möjligheter saknas att inom varuskatten åstadkomma en differentierad belastning. Så t ex är det omöjligt att befria investeringarna från skatt inom nuvarande system. Bruttoomsättningsskatten är som bekant helt oanvändbar som konjunkturpolitiskt medel. Mervärdeskatten skiljer sig från de nämnda skatteformerna därigenom att en ökad belastning av konsumtionen kan genomföras utan att investeringarna drabbas. Skulle det visa sig i något konjunkturläge önskvärt att belasta investeringarna kan detta ske inom mervärdeskattens ram.

För beredningens totalbedömning har givetvis också varit avgörande de möjligheter mervärdeskatten erbjuder vid en framtida ytterligare övergång från direkt till indirekt beskattning. Såväl den allmänna varuskatten som en bruttoomsätt-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52

ningsskatt skulle även vid högre skatteuttag än det beredningen nu förordar vara helt otjänliga.

Skatteberedningen har sålunda förordat en generell konsumtionsskatt i form av mervärdeskatt. Skattesatsen är enligt förslaget 13 procent på ett beskattningsvärde exklusive skatt. Vid jämförelse med den nuvarande varuskatten uppgår skattebelastningen till 11,5 procent, eftersom den allmänna varuskatten uttas på ett beskattningsvärde inklusive skatt. Denna höjning av den indirekta beskattningen avser att täcka dels de nämnda punktskatternas slopande, dels den förändring i skatteunderlaget som en övergång till mervärdeskatt innebär, dels ock ett ökat skatteuttag för att minska den direkta beskattningen.

Vid den tekniska utformningen har beredningen givetvis tagit del av erfarenheterna från den franska mervärdeskatten ävensom studerat det västtyska förslaget till dylik skatt samt de omfattande utredningar, som verkställts inom den Gemensamma marknadens olika organ. Å andra sidan kan konstateras, att beredningens förslag utformats med hänsyn till svenska förhållanden och med en önskan att bibehålla en rättslig kontinuitet på den indirekta beskattningens område. Även teoretiskt torde beredningens förslag till mervärdeskatt vara konsekventare än i utlandet diskuterade system, ett konstaterande som icke blott har akademiskt intresse. Förslagets utformning får nämligen direkta verkningar för den praktiska tillämpningen därigenom att antalet tolkningsproblem högst väsentligt reduceras. Det kan förtjäna omnämnas att de senaste utredningarna och rekommendationerna inom den Gemensamma marknaden, vilka offentliggjorts efter skatteberedningens betänkande, på flera punkter redovisar samma principiella lösningar som beredningen förordar.

Beträffande den tekniska utformningen kan först konstateras, att beskattningsområdet i fråga om varor gjorts generellare än i varuskatten. Undantagen från skatteplikt har sålunda starkt begränsats till att omfatta fartyg, flygmaskiner, visst krigsmateriel samt vissa medikament. Lättnaderna för konstnärernas alster har även inskrivits i förslaget. I beskattningsunderlaget ingår vidare gas och andra bränslen samt elkraft.

I fråga om tjänstebeskattningen har betydande utvidgningar skett. Sålunda förordas en beskattning av resor och transporter samt av byggnadsverksamheten. För att undvika en alltför hård belastning på bostadsbyggandet har förslaget begränsats till en beskattning av enbart materialkostnaderna, detta i överensstämmelse med nuvarande allmänna varuskatt. Detta principiella avsteg har varit motiverat av bostadssociala och bostadspolitiska skäl. För att åstadkomma minsta möjliga komplikationer föreslås att den generella skatten skall uttas på 60 procent av entreprenadsummorna, varigenom arbetsinsatsen befrias från skatt. För vissa särskilda anläggningar förordas andra schabloner som riksskattenämnden skall fastställa. Mark beskattas icke som vara, varför skatten på en byggmästares överlåtelse av en fastighet endast omfattar byggnaden. Bland övriga tjänster som indras under beskattningen kan nämnas skönhetsvård m m.

De dagliga nyhetstidningarna erbjuder alltid svårigheter i beskattningshänseende. Beredningens majoritet förordar utifrån rent tekniska synpunkter en generell beskattning även av dessa tidningar. En minoritet anser att skattefrihet bör införas.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52

En ledamot vill beskatta enbart tidningspapperet.

Förutsättningen för mervärdeskatten är att skatten redovisas öppet i alla led utom i detaljhandeln. En särskild bestämmelse därom föreslås. För att minska det administrativa besväret förordas en starkt begränsad frihet från inbetalningsskyldighet av mervärdeskatt. Gränsen har satts till en omsättning av 8.000 kronor med en avtrappning upp till 24.000 kronor. Vissa mindre jordbruk kommer därigenom att falla utanför systemet. Beredningens majoritet har bedömt denna gräns så låg att den icke kan antas komma att få någon snedvridande verkan på konkurrensförhållandena.

Det grundläggande i mervärdeskattens teknik är ett avräkningsförfarande, varigenom dubbelbeskattning av varor och tjänster undviks. Tekniskt är detta avräkningsförfarande synnerligen enkelt. Skatten uttas i samtliga led av produktion och distribution. Producenten inköper sålunda råvaror, halvfabrikat, bränslen och investeringsvaror m m med skatt. På fakturorna vid inköpen är skatten utmärkt och producenten får sålunda under en viss redovisningsperiod en skatt på gjorda inköp. Denna skatt betecknar beredningen med uttrycket ingående skatt. För samma redovisningsperiod är den skattskyldige pliktig att beräkna skatten på sin försäljning d v s sin egen skattepliktiga omsättning. Till staten inlevereras skillnaden mellan skatten på omsättningen (den utgående skatten) och den förenämnda ingående skatten. Härigenom undviks dubbelbeskattning och skatten drabbar konsumenten med en belastning motsvarande den generella skattesatsen. Detta avräkningsförfarande har icke kunnat göras helt generellt utan vissa begränsningar framtvingas av konkurrenshänsyn. Sålunda äger en skattskyldig icke avräkna ingående skatt på kost och logi åt personal, tjänstebostäder och andra anläggningar för personalen samt ej heller för representation. Härigenom skapas bl a likställighet mellan företagen och hotell- och restaurangnäringen samt bostadsbyggandet.

Exporten är skattefri, vilket medför att för företag med övervägande export den ingående skatten överstiger skatten på den inhemska omsättningen. För dessa och liknande fall finnes en restitutionsrätt så konstruerad, att restitution lämnas för skillnaden mellan den ingående och den utgående skatten. Sådan restitution skall ske snarast.

För att underlätta redovisningen förordas vissa jämkningar i de regler som uppställts i den allmänna varuskatten. En väsentlig förenkling är att den skattskyldiges totala verksamhet skall redovisas som en enhet även om den omfattar flera förvärvskällor enligt inkomstskatteförfattningarna. Vidare föreslås att endast en delägare skall kunna ansvara för skatten i handelsbolag och kommanditbolag. Redovisningsperioderna föreslås kunna bestämmas av länsstyrelserna på smidigare sätt än för närvarande för att underlätta redovisningen.

Övergångsproblematiken

Införandet av arbetsgivaravgiften medför med nödvändighet ett succesivt ikraftträdande av beredningens förslag. Beredningen har sökt att göra ingående beräkningar av systemets avkastning under ettvart av övergångsåren. Det är naturligt att beredningen eftersträvat ett sådant ikraftträdande att administrativa fördelar med systemet snarast skall vinnas.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52

Om den s. k. Annell-lagen

av f. d. bankdirektören Erland Geijer

Annell-lagen har av lätt förklarliga skäl varit föremål för mycket kommenterande.[1] Till de kommentarer, som lämnats till denna lagstiftning i Geijer, Sterner, Ekman: Annell-lagen (febr. 1964), må det vara mig tillåtet att foga ytterligare några reflexioner.

2 §.

a) I den till grund för lagstiftningen liggande promemorian hade den medgivna avdragsrätten för utdelning å nyemitterade aktier anknutits till den under beskattningsåret "verkställda" utdelningen. Av praktiska skäl valdes i propositionen i stället att anknyta avdragsrätten till den utdelning, som *förfallit till betalning* under *beskattningsåret,* d v s i regel den under beskattningsåret beslutade utdelningen för nästföregående års verksamhet.

Den sålunda valda vägen innebär, att avdragsrätten kommer ett år "för sent" på samma sätt som kommunalskatteavdraget — likaledes av praktiska skäl — medgives ett år för sent.

Beträffande *det beskattningsår, varunder inbetalningen sker,* må framhållas, att om en emission beslutas våren 1965 med inbetalning under hösten samma år och med rätt till utdelning första gången *för* år 1966 (den vanligaste konstruktionen), kan utdelningsbeslutet och utanordnandet av utdelningen ske först år 1967, vilket innebär, att avdragsrätten blir aktuell första gången *för* beskattningsåret 1967 (tax. 1968), d v s andra beskattningsåret efter det år, då inbetalningen skett. Intet hindrar emellertid att de nya aktierna — vare sig den totala utdelningen höjes eller icke — erhålla rätt till utdelning redan *för* år 1965 (in-

---

Icke minst av detta skäl förordar beredningen att omläggningen av den indirekta beskattningen skall ske i ett sammanhang vid ingången av år 1966. Härigenom tillföres staten intäkter som möjliggör att större delen av omläggningen av den direkta skatten kan genomföras samma år. Med ett uttag på basbeloppet av 8 procent möjliggöres också ett slopande av folkpensionsavgiften och sjukvårdsavgiften redan år 1966. Därefter utbygges arbetsgivaravgiften succesivt med en halv procent per år. varjämte höjningen av ortsavdrag, höjning av barnbidrag etc följer succesivt. År 1970 avser beredningen att hela systemet skall vara i funktion. Arbetstagarorganisationerna har visat viss tveksamhet inför det stora uttaget av arbetsgivaravgift för första året och önskar ett något lägre uttag. Viss tveksamhet har också uttalats av representanter för handel och hantverk.

1 *K. G. A. Sandström:* Beskattningen vid aktieutdelning samt utdelning från ekonomisk förening (1962), sid. 140—161 samt 377—402 (med bl a tabellarisk redovisning av bestämmelserna), *Sandels:* Bolagsskattens funktion i den ekonomiska mekaniken, *C. O. Sandström:* Nya provisoriska regler om avdrag vid nyemissioner och om kedjebeskattning mellan bolag (Affärsvärlden 24/11 1960, nr 46, sid. 1412ff), *Ekman:* Skattelagstiftningen vid 1960 års höstriksdag (SST 1961, sid. 1) och *Wallin:* Beskattningen av aktieutdelningar (Arbetsgivaren 2/2 1962) m fl.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-07 17:22:52